

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Vēl varat pagūt!

Parakstīšanās uz «Novadnieku» 1993. gada pirmajam pusgamam Preiļu rajonā pagarināta līdz 15. decembrim.

Lauku aktualitātes

LŪDZ «ŽĒLASTĪBAS DĀVANAS»...

Smejies vai raudi, bet situācija kļūst arvien dramatiskāka. Paju sabiedrību vadītāji ir spiesti izlūgties no pārstrādes uzņēmumiem gandrīz vai katru rubli, kas pienākas par nodoto pienu un lopiem.

Gaļas kombināti un Preiļu siera rūpnīca lauciniekiem jau ir parādā vairāk nekā 70 miljonus rubļu. Valdība nav samaksājusi apsolītos 50 miljonus rubļu par vasarāju neražu. Nav saņemti arī 17,2 miljoni rubļu, kas rajona laukiem pienācās sakarā ar dabas stihijas nodarītajiem zaudējumiem. Tāpēc paju sabiedrībām nav naudas degvielas iepirkšanai un citiem saimnieciskiem izdevumiem, nevar izmaksāt algas. Atsevišķas ģimenes jau ir atteikušās laist bērnus skolā, jo, lūk, neesot naudas, lai samaksātu par viņu braukšanu autobusos. Bet daži lauku cilvēki tiktāl nonākuši, ka sūta uz paju sabiedrības kantori mazgadīgus bērnus, kuri prasa atdot māmiņas nopelnīto naudu, lai nopirktu maizīti...

«ES NEVARU NOSAUKT DATUMU...»

Tā, tiekoties ar paju sabiedrību vadītājiem un pagastu vecākajiem, sacīja Daugavpils gaļas kombināta direktors Viktors Vasiljevs, atbildot uz jautājumu, kad kombināts norēķinās ar paju sabiedrībām.

Direktors izteicās, ka saprotot lauciniekus, un kopā ar paju sabiedrību vadītājiem izvirzīja pretenzijas (kārtējo reizi!) valdībai un Latvijas Bankai sakarā ar naudas konvertēšanu. Kombināts līdz šim esot strādājis, pielāgojoties Austrumu tirgum. Uz turieni sūtījuši saldētu gaļu. Tāpēc kombinātā neesot uzstādītas gaļas konservu ražošanas līnijas, un līdz ar to daudzpilniešiem esot pat vairāk problēmu nekā citiem. Direktors aicināja paju sabiedrību vadītājus būt saprotošiem, jo arī kombināta miljoni «guļot» ledusskapjos. Krievija

esot parādā 60 miljonus rubļu, Latvijas tirdzniecības organizācijas — 40 miljonus...

Vēl direktors varen dikti kritizēja «nejaukos» lietuviešus un baltkrievus, kuri ar savu lēto produkciju esot pārpludinājuši Daugavpili un Rīgu, radot zaudējumus vietējiem ražotājiem. Piemēram, Daugavpili gandrīz vai pie katra pārtikas veikala šie «tirgoņi» pārķerot pircējus, piedāvādami desas, sardēles, gaļu, sviestu, kas par 30-50 rubļiem esot lētāks nekā pašmāju produkcija. Policijai viņus vajadzētu iztriekt no pilsētas, — domā Vasiljeva kungs.

Protams, situācijā, kad Daugavpils kombināta produkcijai tās dārdzības dēļ nav noieta un tas nevar norēķināties ar paju sabiedrībām un zemniekiem, direktoru var saprast. Tomēr es, viņu klausoties, atļāvos domāt mazliet citādi: kaut nu šie jaukie lietuvieši un baltkrievi atbrauktu uz Preiļiem un piedāvātu mūsu cilvēkiem pārtiku par pieņemamām cenām...

TĪGERI NEDRĪKST RAUSTĪT AIZ ŪSĀM...

Ministru Padome 6. novembrī pieņēmusi lēmumu, kas paredz, ka pārstrādes uzņēmumiem (ja nav noslēgts līgums par samaksu) par nodoto pienu un gaļu jānorēķinās divu dienu laikā. Gan paju sabiedrības, gan gaļas kombināti un Preiļu siera rūpnīca uzskata, ka pašreiz, kad sakrājušies lieli parādi un dārgajiem pārtikas produktiem iedzīvotāju zemās pirktspējas dēļ nav noieta, šo lēmumu izpildīt nav reāli. Tāpēc, tiekoties paju sabiedrību vadītājiem un pagastu priekšsēdētājiem ar Daugavpils gaļas kombināta pārstāvjiem, panāka vienošanās, ka jānoslēdz līgums, kas paredzētu veikt savstarpējos norēķinus mēneša laikā.

Vai, piekrītot šāda līguma noslēgšanai, paju sabiedrību vadītāji un pagastu priekšsēdētāji saprata, ka tādējādi parakstījuši «nāves spriedumu» valdības lēmumam

par tūlītējiem norēķiniem? Noteikti saprata, taču, acimredzot, atcerējās tautas gudrību: «Tīgeri aiz ūsām labāk neraustīt...». Ja paju sabiedrības šādu līgumu nenoslēgtu, tad diezin vai tās vispār varētu nodot lopus, teiksim, tajā pašā Daugavpils gaļas kombinātā. Produkcijai vietējā tirgū noieta taču nav, bet pazemināt iepirkuma cenas laucinieki nav ne ieinteresēti, ne arī grasās to darīt.

«MĒS CENU TURAM», saka Preiļu siera rūpnīcas direktors Viktors Solovjovs. Bet tā kā par «turētajām cenām» uzņēmuma produkcijai vietējā tirgū noieta praktiski nav, tiek meklēts tirgus Rietumos. Nedaudz siera jau pārdošs Dānijā, izmēģinājuma krava aizsūtīta uz Maķedoniju. Tuvākajās dienās, iespējams, tiks noslēgts līgums ar kādu Zviedrijas firmu, sākušās sarunas par siera pārdošanu Holandē... Tāpēc pašreizējo situāciju siera realizēšanā direktors vērtē kā apmierinošu.

Vērtējot situāciju Krievijas tirgū, direktors uzskata, ka par tur pārdo to produkciju varēs iepirkt dažādas preces. Nupat nopirkta piena mašīna, tuvākajā laikā, iespējams, iepirks traktor, minerālmēslus. Pārdodot šīs preces par Latvijas naudu, varēsot norēķināties ar paju sabiedrībām un zemniekiem.

V. Solovjovs pastāstīja, ka Krāslavas kombināts sliktās realizācijas dēļ sviesta cenu pazeminājis līdz 170 rubļiem par kilogramu. Tur, varbūt, tikšot samazināta pat piena iepirkuma cena. Mūsu rajona piena ražotājiem tas nedraudot. Ja izdosies noslēgt izdevīgu līgumu ar Zviedrijas firmu, tad iepirkuma cena var tikt pat palielināta.

Vēl direktors informēja, ka Preiļu siera rūpnīca meklē iespējas, lai kaut daļēji norēķinātos ar paju sabiedrībām par nodoto pienu un tās varētu izmaksāt saviem cilvēkiem viena mēneša algu.

Aina Iljina

ZIŅAS

• Sestdien, Līvānos ar labdarības koncertu viesojās Daugavpils studentu deju ansamblis «Laima». Viņu koncerta programma «Krusttami dejami», ar kuru koncerts gan Kalupes bērnu namā, gan Krāslavā, gan Daugavpilī, sastāv no daļām, kurās ietilpst fragments no J. Logina «Augšāmcelšanās balādes», latviešu dejas un latgaliešu deju uzvedums. Koncerts bija diezgan kupli apmeklēts. Invalīdi, daudz bērnu ģimenes to varēja noskatīties bez maksas. Uz to bija ieradušies 65 Rudzātu palīgskolas audzēkņi, kam arī nebija jāpērk biļetes. Saimnieku un ciemiņu uzskati par labdarības koncertu tomēr ir atšķirīgi. Varētu domāt, ka šādos gadījumos par uzstāšanos ieņemtie līdzekļi tiek ziedoti rajona trūkcūcietējiem vai slimajiem, tomēr dejojotāji par ieejas biļetēm iekasēto naudu aizveda līdzī.

• Tuvākajā laikā mazie līvānieši tiksies ar Latvijas televīzijas raidījuma «Miedzīņš nāk» radošo grupu, bet pieaugušie — tematiskajā sarīkojumā «Austrumu ciņas veidi» gan ar lektoru, kas stāstīs par netradicionālo ārstēšanos, gan taekvando ciņas popularizētājiem.

• Latvijas bankas Preiļu nodaļa beidzot ķeras pie tā, ar ko jau sen nodarbojas enerģiski ļaudis — pie valūtas maiņas. Tagad savus dolārus pret rubļiem var apmainīt arī šajā iestādē. Bet ceļotāji austrumu virzienā šeit var par Latvijas rubļiem iepirkt Krievijas naudu.

• Pirms diviem gadiem, kad Rožupē apkurei sāka izmantot gāzi no dabas gāzes vada, tas bija izdevīgi. Šodien, kad paju sabiedrībai «Rožupe» tiek piesūtīts rēķins par 300 tūkstošiem rubļu tikai par novembri, tas ir ļoti dārgi. Jo faktiski apkurināta tiek tikai viena 36 dzīvokļu māja, kurā aizņemti 20 dzīvokļi. Otrā daudzdzīvokļu namā ierīkotas plīti, bet darbinieki no kantora ēkas, ko arī apsildīja ar gāzi, pārgājuši pa ziemu uz dispečerdienu telpām. Līdz ar to par trīsistabu dzīvokļa apkuri tā irniekiem jāmaksā 6000 rubļu. Iedzīvotāji, algās saņemot tikko pa pusotram tūkstotim, ir noskaņoti visai pesimistiski, jo nemaksāšanas gadījumā gāze vispār tikšot atslēgta.

• Stipras kaislības divas dienas virmoja Līvānu māju būves kombināta autotransporta uzņēmumā, kur kolektīvs stingri nostājās pret to, ka topošā SIA sastāv no četriem cilvēkiem. Šī SIA veidojās ar nolūku ņemt nomā visu autotranspor-

tu, bet uzņēmuma darbinieki pieprasīja, lai to dibinātu viens — autotransporta uzņēmuma direktors Sergejs Siņutkins. Kolektīvs protestējot atteicās arī parakstīt iesniegumus, kuros viņi brīdināti, ka tiks atbrīvoti no darba ATU un pāries strādāt SIA. Darbinieki izteic pretenzijas pret to, ka uz SIA dibinātāju godu kandidējošie cilvēki neprot valsts valodu, nav pamatiedzīvotāji.

• Līvānu pilsētas valdes ēka trīs dienas nedēļā ir stāvgrūdām pilna ar tiem iedzīvotājiem, kas ierodas lūgt pabalstu samaksai par apkuri. Šis nedēļas sākumā pabalstiem jau bija izlietoti 150 tūkstoši rubļu. Pirmām kārtām tiek lūgts uzrādīt arī tas, vai ir iziets iedzīvotāju reģistrs, jo nevar uz kaut ko pretendēt, nepildot iedzīvotāju pienākumu. Tiek saskaitīti ģimenes ienākumi, 15 procenti no tiem aprēķināti apkures maksājumiem, bet pārējo nepieciešamo summu valde pārskaita apkures kantorim.

Dienas gaismā tagad parādās ļoti daudz nenokārtotu un sarežģītu ģimenes attiecību.

Pabalsts netiek piešķirts privātīrmi vadītājiem.

L. Rancāne

• Vakar Ulbrokā (Rīgas rajons), kur ir Latvijas Mehanizācijas un elektrifikācijas zinātniski pētnieciskā institūta «Agme» bāze, izstāžu telpās pabija mūsu rajona mehāniķu un elektriķu grupa.

Tas ir gadskārtējs pasākums, ko rīko LMEZPI. Šogad informatīvā izstāde, kas veltīta pārvaldes, ražošanas un jaunrades jautājumiem agrārās reformas ietvaros, darbojās līdz 7. decembrim.

• Rajona lauksaimniecības pārvaldē vairs nav speciālista biškopībā, jo šī nozare sašaurinājusies vai vispār likvidēta paju sabiedrības. Ar biškopību nodarbojas vēl tikai zemnieki, un tur ir mazskaitlīgas dravas. Viņi tiek galā bez padomiem.

• Piedalīšanās labdarības pasākumos ir viens no katoļu baznīcas darbības pamatprincipiem. Jau ap oktobra vidu Preiļu dekāns iekārtoja baznīcēniem stūrīti ar urnu ziedojumiem.

Savāktie līdzekļi tiks izlietoti, lai ar Ziemassvētku dāvanām iepriecinātu nespējīgos un maznodrošinātos vecos ļaudis, trūcīgo ģimeņu bērnus, bāreņus un invalīdus. Par labdarības augsto misiju dekāns J. Gugāns daudzas reizes atgādinājis savās svētrunās.

A. Rancāns

Ziņas no pagastiem: Rudzāti

• Rudzātu paju sabiedrības ražošanas iecirkņu ļaudis pēc savas iniciatīvas veido zemnieku kopdarbības sabiedrības. Jau likti pamati divām — «Steķi» un «Zaļā zeme».

Precizētas šo sabiedrību zemes platības, izlemts, kādu tehniku tās privatizēs. Organizēšanās darbs tiks paveikts līdz pavasarim, bet pagaidām abas vēl izmanto nesadalītās paju sabiedrības tehniku.

Par jauno zemnieku kopdarbības sabiedrību vadītājiem ievēlēti: «Steķos» — ražošanas iecirkņa priekšnieks Juris Vārpsalietis, bet «Zaļajā zemē» — pagasta priekšsēdis Jānis Grandāns.

Tapusi arī kokapstrādes sabiedrība «Osīs», kuras rīcībā ir galdnieku darbnīca un gateris. To vada agrākais saimniecības galvenais inženieris Māris Laugalis.

A. Rancāns

■ Preiļu siera rūpnīcas darba veterāniem dzied aktieris Romualds Ancāns. Foto - Jānis Silickis.

Apritējuši 20 gadi, kopš darbu sākusī Preiļu siera rūpnīca. Šim notikumam veltītajā svinīgajā sanāksmē rajona kultūras namā piedalījās gan pašreiz uzņēmumā strādājošie, gan tā veterāni.

Rūpnīcas direktors Viktors Solovjovs, vēlot visiem spēku un izturību šajā grūtajā laikā, īpaši atzīmēja uzņēmuma pirmā direktora Pētera Zukuļa lielo ieguldījumu rūpnīcas un dzīvojamā mikrorajona celtniecībā, kolektīva saliedēšanā. Tika godināti veterāni, kuri

uzņēmumā nostrādājuši 20 gadus. Tādi rūpnīcā ir 57 cilvēki.

Sveikt kolektīvu jubilejā bija ieradušies pārstāvji no Lauksaimniecības ministrijas, rajona lauksaimniecības pārvaldes, Preiļu pilsētas valdes, Daugavpils, Rēzeknes un Krāslavas rajonu piena pārstrādes uzņēmumiem.

Sarīkojumā piedalījās aktieris Romualds Ancāns, spēlēja un dziedāja Vidsmuižas muzikanti.

Vienā teritorijā dzīvodami...

Kāda pasniegta puķīte, kopīga kafijas padzēršana, reizēm tosts ar šampānieti par laimīgu izdošanos, atvieglojums no lielās sasprindzinātības pēdējos mēnešos, — tas no vienas puses. Neizpratne un sašutums par to, ka valsts valodas eksāmenu gan kārtu, tomēr ikdienā veikalos, stacijās, policijā un citās iestādēs joprojām saskarsmē ar latviešu cilvēkiem valsts valoda lietota netiek, — tas no otras puses. Neapmierinātība ar sarežģītajiem jautājumiem un piekasiģu atestēšanas komisiju, — tas no tiem, kuri šo pārbaudi nav izturējuši. Un «...Latvijā, atšķirībā, piemēram, no ASV, ir citi atestācijas pamatkritēriji, proti, tie ir samazināti. Tie kritēriji, kas ietverti ārvalstu atestācijas sistēmās, mūsu iedzīvotājiem izraisītu tikai šausmas. Mēs tomēr rēķināmies ar situāciju. Ārzemju pieredzi mēs varēsim likt lietā tikai nākotnē», — tas no valsts valodas centra vadītājas D.Hiršas...

Bet eksaminēšana valsts valodā ir sasniegusi savu kulmināciju

Šim darbam atvēlētais laiks tuvojas beigām, decembris ir atestēšanas pēdējais mēnesis.

Skaidrite Šķimele, Līvānu pilsētas atestācijas komisijas priekšsēdētāja:

— Ja ņem vērā likuma, tam sekojošo lēmumu, nolikumu, ieteikumu nesaskaņotību, tad jāatzīst, ka mums vēl ir ļoti labi un nenovirzāmie no galvenā mērķa — objektīvi novērtēt atestējamā cilvēka zināšanas atbilstoši pakāpei, kurā viņš kārtu eksāmenu. Kaut īstenībā grūtību ir bijis daudz. Tikko mēs iemanījāmies strādāt pēc vienām prasībām, 10. novembrī nākušais papildnolikums lika daudz ko izmainīt. Viens piemērs — varēja ierasties uz eksāmenu, bet atteikties atbildēt, un bija atļauts eksaminēties otrreiz. Pēc pēdējā nolikuma šī iespēja ir liegta. Atestēšanas sākumā bija veidlapas, kā rakstīt protokolus, tagad ar tiem reizēm esam nesaprašanās.

Runājot par komisijām, man ir tāda sajūta, ka valdība nepadomāja par pašu galveno atestēšanas organizēšanu — par pašiem skolotājiem. Cik stundas viņi šajā laikā nav ziedojuši gan pašai eksaminēšanai, gan lasāmā teksta, stāstījumu sagatavošanai. Bija liela nesaskaņotība biļetes. Dažas ministrijas savu nozaru darbiniekiem deva savas biļetes, citas ministrijas pa šo laiku jau tika likvidētas, un biļetes sastādīja speciālisti. Bet vienā iestādē gadījās ļoti smagas, citā

vielas, un pārņemto nevarēja: gan vienas, gan otras bija atbilstošas darba specifikai. Iestādes vadītājs noteica pakāpes, kurā katram darbiniekam eksāmens bija jākārtu. Mūsu medmāsas neapmierinātas jautāja, kāpēc viņām valoda jāzina atbilstoši augstākajai pakāpei, ja, teiksim, Gaiļezera slimnīcā līdzīgu amatu ieņemošiem darbiniekiem bija jāatbild atbilstoši vidējai pakāpei? Un, starp citu, mediķu biļetes tika trīs reizes pārstrādātas. Tikko konsultācijās esam izrunājuši vienas, kad nāk jau citas... Un tā no 20. septembra latviešu valodas speciālisti nav lāgā mājas redzējuši.

Pamatā jau visas Līvānu iestādes beidz vai ir tuvu beigām ar eksāmeniem. Arī SIA vadītāji bija uzaicināti un lūgti iesniegt darbinieku sarakstus, kam jākārtu valodas eksāmens. Diemžēl no viņu puses nekāda rosība nav manāma.

Pilsētā tagad latviešu valodu lieto vairāk. Runājot par attieksmi, jāteic, ka ne no viena atestējamā nedzirdējām pretenzijas pret valodas likuma realizāciju vai pret atestācijas komisijas darbu.

Gaida Ņilova, Līvānu atestācijas komisijas sekretāre:

— Īpaši jāuzsver Līvānu 2. vidusskolas skolotāju lieliskās latviešu valodas zināšanas. Pirmajā reizē vairāki no viņiem nokārtoja nepieciešamo otrās pakāpes eksāmenu, bet otrajā reizē ieradās brīvprātīgi un lūdza iespēju kārtot vēl augstāku pakāpi, ko arī darīja.

Taču es nezīnu, ko domā bezdarbnieki. Tiklīdz viņiem radīsies iespēja iekārtoties kaut kur darbā, no viņiem jau tiks prasīta apliecība par valsts valodas eksāmena nokārtošanu. Viņiem ir jāpiesakās pilsētas valdē un, kamēr atestēšanas komisija vēl darbojas, ir iespējas nokārtot eksāmenu.

Nezināšanas prieks, kas maksās 10 tūkstošus

Valentīna Brice, rajona atestācijas komisijas priekšsēdētāja:

— Manā rīcībā esošie skaitļi ir apkopot uz 10. novembri. 979 cilvēki bija piedalījušies atestācijā, 817 no tiem eksāmenu nokārtojuši, 162 — izkrituši. Starp citu, galvenās valsts valodas atestācijas komisijas lēmums noteic, ka sakarā ar to, ka atestāci-

jas beigu termiņš ir šī gada 31. decembris un pašvaldību atestācijas komisijas ir ļoti noslogotas, atļaut atkārtoti kārtot valsts valodas prasmes pārbaudi tikai tām personām, kuras pirmo reizi pārbaudi kārtājušas līdz šī gada 31. oktobrim. Līdz ar to izkritušajiem rodas visai sarežģīta situācija, priekšrocība pašlaik ir tiem, kas vēl nav eksaminējušies ne reizi.

Visumā uzskatu, ka valodas eksāmens rajonā notiek bez sarežģījumiem, kaut arī darba gaitā rodas dažādas un ne mazsvarīgas izmaiņas. Piemēram, sākumā eksaminēšanas komisijā varēja piedalīties cilvēks, kas attiecīgajā iestādē bija vadījis valodas apguves kursu. Tā tas bija, kad eksāmenu kārtāja Preiļu siera rūpnīcas, trikotāžas fabrikas ļaudis. Protams, šis fakts pats par sevi nevienam nedod tiesības apstrīdēt komisijas objektivitāti, bet papildus nolikumā, kurš nāca klajā 10. novembrī, tas tika aizliegts.

Rajona atestēšanas komisija nav saņēmusi nevienu pretenziju vai sūdzību par atestācijas norisi uz vietām. Vienmēr komisijai atgādināju, ka jāstrādā ir taktiski, objektīvi, bez atreibības jūtām un pārmetumiem, sak, cik gadus nodzīvoji, bet neproti... Varbūt, reizēm šādi vārdi arī paspruka, bet tas saistāms tikai ar ļoti lielo slodzi, kāda ir uzlikta komisijas ļaudīm.

— Tomēr atsevišķas darbinieku grupas aizstāv tādu viedokli, ka priekšniecība atestēšanas laikā sekmīgi tiek vajā no nevēlamiem cilvēkiem, ka iestādes komisija nav objektīva.

Līdz 10. novembrim Preiļu patērētāju biedrībā piedalījās 120, izkrita 46, slimnīcā atestēšanā piedalījās 113, izkrita 27, sagādes un ražošanas apvienībā eksāmenu nenokārtoja 19 cilvēki. Diezgan ievērojams neatestēto skaits, un, ja visi būtu nepareizi novērtēti, varētu griezties rajona komisijā un pierādīt savas labās zināšanas. Bet nav nekāis neviens. Gribot negribot jāsak domāt, kas izkritušajiem taču arī jāmeklē kāds atbilstošs, un to meklēs ne jau sevi. Izdevīgāk ir radīt mītu par izrēķināšanos...

— Tātad 31. decembrī jūs teiksiet sveikas viens otram. Bet ko darīt tam, kurš šogad ir nokārtojis zemākās pakāpes eksāmenu, taču pēc gada vai diviem tiks līdz amatam,

kurā nepieciešama augstākajai pakāpei atbilstoša valsts valoda?

— Atestēšanas komisija, acīmredzot, savu darbu neizbeigs. Pastāvēs vai nu rajonā, vai republikā. Tikai tam, kuram būs vajadzīgs dokuments par valodas zināšanām, tā jau būs viņa paša problēma — iemācīties valodu, sameklēt komisiju, sarunāt, kādā veidā viņa zināšanas tiks pārbaudītas. Sarežģīti tas būs arī tiem, kuri pašlaik ir bezdarbnieki, eksāmenu nenokārto, bet kādreiz taču stāsies darbā? Bezdarbniekiem vēl ir laiks pieteikties pašvaldības komisijā. Var zvanīt pa tālruni 22237 vai 22375.

— Kur beidzas valodas komisijas funkcijas? Ja, piemēram, Preiļos veikalā «Turība» pārdevēja latviešu pircējiem, kuri pie viņas griežas valsts valodā, atbild tikai krieviski, vai vainojama ir atestācijas komisija vai kas cits, un vai viss šo komisiju milzīgais darbs nebūs bijis vēltīgs, ja valoda lietota netiks?

— Valsts valodas centra sastāvā darbojas valsts valodas inspekcija. Daudzos rajonos jau ir šie valodu inspektori, diemžēl līdz Preiļu rajonam vēl nav nonākuši. Par valsts valodas likuma neievērošanu inspektors uzliks sodu, kas nebūs mazais. Astoni, desmit samaksāti tūkstoši, un ja vēl atkārtoti, liks vadītājam padomāt, vai darbinieks nav nomaināms ar kādu citu. Lauku zemniekam, kuram visas valodas eksaminēšanas it kā gājušas secen, tirgū pārdo dot savu produkciju, nāksies lietot valsts valodu.

— Teorētiski iespējams, ka pie krievu tautības fermiera darbā iekārtojies latviešu puisis savu maizes devēju var sūdzēt valodas inspektoram, ka rīkojumus viņam nedod valsts valodā?

— Gribētu redzēt, kas tur iznāktu! Bet, ja nopietni, visiem privātfirmu, uzņēmējdarbības un organizāciju darbiniekiem, kur profesionālajos pienākumos ietilpst saska. ar iedzīvotājiem vai valsts noteiktās lietvedības kārtošana, ir jānoliek valodas eksāmens.

Un vēlreiz būtu vieta D.Hiršas teiktā citējumam: «Praktiski mūsu atestācijas kritēriji ir vērsti uz to, lai cilvēki, vienā teritorijā dzīvodami, vismaz prastu elementāri sazināties. Un tikai. Par valodas kvalitāti pašreiz runāt ir pārāgri».

L.Rancāne

◆ Atgriežoties pie publicētā

Pirms sacīt, vajadzētu padomāt

Savas pretenzijas mēs varētu izteikt arī personiski B.Laizāna kungam, taču tā kā viņš ir izmantojis rajona laikrakstu «Novadnieks» (1992. gada 26. novembra numurs, «Es nevarēju pieļaut «prihvatizāciju»»), tad mums cita ceļa nav.

Bijušais paju sabiedrības «Druva I» priekšsēdētājs Broņislavs Laizāns uzsvēris: «Uz Stabulniekiem tika aicināti «omonieši» un no paju sabiedrības «Druva I» kases izmaksāta nauda zemessargiem par to, ka viņi ieradās ar automātiem, lai ieviestu bijību Stabulnieku Laizānam».

Atvainojiet, bet te nevar necitēt Donas kazaku vēstuli turku sultānam: «...kas tu esi par valdnieku, ja nevari ar pliku... nospiegt ezi!» Patiešām, kā bez paju sabiedrības priekšsēdētāja ziņas, pie kura tobrīd glabājās visi zīmogi, nez kāda mistiska persona varēja no paju sabiedrības kases izmaksāt zemessargiem naudu par iebiedēšanu, kā apgalvo B.Laizāns.

Un ko cienītais kungs domājis ar to vārdu «omonieši», kas pēc visiem zināmajiem notikumiem ieģuvis ne tikai nepatīkamam, bet arī aizvainojošu nozīmi.

Un vēl. Paju sabiedrības priekšsēdētājam, kurš ilgus gadus vadījis kolhozu un, cik var spriest, ne

slikti, vajadzētu būt mazliet paškritiskākam par savu personību — vai patiešām bijības ieviešanai jūs gribētu, lai uz Stabulniekiem tiek nosūtīts bruņotu vīru vads?

Jāpiebilst gan, ka pārāk liela cieņa. Kas attiecas uz tām kases izmaksām, tad vajadzētu zināt, kas un par ko saņem un saņēmis kopīgus, visai sabiedrībai piederošus līdzekļus. Ir taču jābūt dokumentiem ar attiecīgām summām un parakstiem. Šis apgalvojums ir klaji meli.

Zemessargi tiešām bija ieradusies Stabulnieku pagastā, bet tikai pēc pieprasījuma un tikai lai neuzkrītoši novērotu Krūmiņu fermu, par ko tie lieli strīdi. Tas bija tad, kad tika saņemts signāls par izlaušanās mēģinājumu. Tās bija dažas stundas, un ne par kādu atalgojumu nav bijis runas.

Patiešām, ērkšķains ir šis privatizācijas ceļš.

**B.Kivlenieks,
Zemessardzes Preiļu 35.
bataljona komandieris**

Zemessargi gatavo papīrmalku

Šķiet, ka vēl pavisam nesen zemessargu grupas no rajona centra un vietējām rotām izbrauca palīgā meža darbiniekiem cīnīties pret lielo nelaimi — ugunsgrēkiem, kuri aizvadītajā sausajā vasarā plosījās visā Latvijā, arī Preiļu rajonā. Tagad atkal vairāki zemessargi, kuriem brīvāks brīdis, devušies talkā mežniecībai, šoreiz — gatavot papīrmalku.

No zemessargiem izveidota gru-

pa, kuras rīcībā ir divi motorzāģi. Tā strādā Vārkavas pusē un apņēmusies tur gatavot 100 kubikmetrus papīrmalkas. Par darbu šie meža strādnieki saņems maksu, bet lielu daļu no nopelnītā viņi nolēmuši ziedot Preiļu 35. zemessargu bataljonam, lai tas papildinātu savu materiāli tehnisko bāzi ar jaunu aparatūru.

A.Mežmalis

■ Uzvarētājkomandas Preiļu kooperatīvās arodvidusskolas volejbolistes ar savu treneri V.Amelohinu. Foto — J.Siļickis.

Sporta klubs «Cerība» informē

Basketbols

• Latvijas Jaunatnes sporta centra meistarsacīkstēs B grupā (1977./78.g.dz.) Līvānu meitenes trenera Nikolaja Romanenko vadībā izcīnīja 4.vietu. Finālturnīrā līvānietes apspēlēja Liepāju 79:68, TTP - 2 komandu 68:58 un zaudēja TTP - 1 komandai 46:69. Spēlē par 3.vietu bija jāpiekāpjas «Lokomotīvei» 72:80. Jāatzīmē, ka šajā spēlē Taņa Tihomirova guva 22 punktus. Viņa un Iveta Stapislavska ar savu spēli piesaistīja basketbola speciālistu uzmanību.

• Jaunatnes līgas meistarsacīkšu turpinājumā C - II grupā (1980.g.dz.) Līvānu zēni savās mājās piekāpās Ogres - I 60:66 un uzvarēja Ogrī - II 73:42.

D - II grupā (1982.g.dz.) Preiļi-VBS - II 28:55, Preiļi-Kuldīga 27:41, Līvāni-Ogre 9:82.

• Latvijas čempionātā 1.līgā vīriešiem Līvānu «Linga» uzvarēja Daugavpils komandu 109:52 un ROBS 129:75.

• 1.līgas sievietes turnīrā līvānietēm vajadzēja atzīt Tukuma komandas pārākumu 69:82.

• 3.līgas sacensībās Preiļu sporta kluba «Cerība» basketbolisti izbraukumā aizvadīja 3 spēles. Zaudē-

jums pret Ogres Bērzgali 74:86 un Aizkraukli 46:62, uzvara Rīgā pār «Rīdzeni - II» 102:85.

Volejbols

• Noslēdzies Preiļu pilsētas čempionāts sievietēm. Turnīra priekšsacīkšu noslēguma tabula ir šāda: kooperatīvā skola 9-1, «Cerība - 78» 9-1, Riebiņi 5-9, Preiļu 1.vidusskola 5-5, «Cerība - 79» 2-8, «Cerība - 80» 0-10. Pusfinālos kooperatīvā skola pieveica Preiļu 1.vidusskolu 3:1, bet «Cerība - 78» ar 3:0 Riebiņus.

Ļoti sasprindzināti ritēja finālciņas. Par 3.vietu: Riebiņi-Preiļu 1. vidusskola 3:2 (piektajā setā 17:15), bet superfinālā cīnījās ne tikai divas komandas — «Cerība - 78» un kooperatīvā skola, bet arī šo komandu līderes Jeļena Terentjeva un Inna Gavare, kuras šajā spēlē izcēlās ar savu meistartību. Mazliet veiksmīgākas izrādījās kooperatīvās skolas audzēknes 3:2 (piektajā setā 18:16). Par visa turnīra labāko spēlētāju organizācija atzina Preiļu 1.vidusskolas skolotāju Gaidu Ivanovu.

**Imants Babris,
sporta kluba «Cerība» priekšsēdētājs**

Andreja dienā

Folkloras kolektīvi «Jumaleņa» (Riebiņi), «Nakteneices» (Sauna), «Mūderniki» (Preiļu siera rūpnīca), Preiļu ciema un Preiļu folkloras centra kopās pirmo reizi pēc ilgiem gadiem atzīmēja Andreja dienu.

Kādreiz šī diena Latgalē tika svinēta, bet nu jau pagājis tik ilgs laiks, ka pat vecākās ansambļu dalībnieces ļoti maz atcerējās, kādas parašas, kādi ticējumi saistīti ar šo dienu. Vienu gan zināja labi — Andreja dienā visiem jāēd putraimu biezputra ar cukurā. Ar to arī cienāja klātesošos svētku organizatore, Preiļu folkloras centra vadītāja Monika Livdāne, bet katram ansamblim bija savs līdzīgs atnests — spēka rausiņi, cepumi, siers, āboli, zirņi, zaļu tēja.

Mazajā zālē tika organizēta keramikas un rokdarbu izstāde — pārdošana. Folkloras cienītājus sveica E. Melngaila Tautas mākslas centra direktora vietniece Liāna Ose. Viņa piedāvāja preliešiem vākt ēdienu receptes un, apkopojot tās Preiļu folkloras centrā, sakrāt lielu bagātību, no kuras smelsies pieredzi nākamā paudze.

Folkloras kopu dalībnieki nebija tikušies kopš vasaras, tāpēc īpaši patīkami bija atkal pabūt domubiedru lokā. Ansambļu dalībnieki gāja rotājās, griezās dejās, dziedāja Jāņa Teilāna pavadijuma. Uzdeva jautras miklas, piemēram, riebiņietes vaicāja, kas ir kopīgs un kas atšķirīgs mēnesim un blū-

■ «Nakteneices» dalībnieki uzdod miklas.

■ Dzied «Mūderniki».

sai? Izrādās, ka kopīgs ir tas, ka abi lec, bet atšķirīgs — viens ir debesis, otra biksēs.

Svētkos piedalījās Latvijas radio korespondents. Ierakstu varēs

dzirdēt svētdien, 6. decembrī plkst. 12.00 raidījumā «Austas koks».

L. Zenkeviča
J. Silicka foto

Fibrolīta paneļi — tas ir izdevīgi

Gan dzīvojamās mājās, gan saimniecības ēkās uzcelt iespējams daudz isākā laikā un taupīgāk, izmantojot fibrolīta paneļus ar koka armatūru, kuru ražošanu apguvis Valsts Jelgavas būvmateriālu kombināts. Šie paneļi — to garums ir 2,6 metri, platums — 60 centimetri, bet biezums — 150 milimetri, piecas sešas reizes vieglāki par analogām dzelzsbetona konstrukcijām. Tāpēc būvju montāžu var veikt, izmantojot arī mazjaudīgākus smagumu pacelšanas mehānismus.

Viens šāds panelis sver tikai 100 kilogramus. Tā cena pagai-

dām ir nepilni 4 tūkstoši par kubikmetru.

Kombināta produkciju jau pratuši novērtēt daži zemnieki un pilsētnieki, jo tie ir ekoloģiski tīri un ar paaugstinātu ugunsdrošību. Bez tam universālos fibrolīta paneļus vienlīdz labi var izmantot ēku sienām un pārsegumiem. Konstrukcijas regulārās malas ļauj veidot ciešus būvdetaļu salaidumus. Pietiekami gludo paneļu virsmu var arī krāsot. Pagaidām nekur citur visā bijušajā Padomju Savienībā šādus fibrolīta izstrādājumus neražo.

LETA

Seminārs vides aizsardzībā

Dzeramā ūdens izmantošanu un tā krājumu aizsardzību nodrošina Latvijas pazemes ūdeņu kadastrs. Pašlaik Latvijas teritorijā darbojas divi pamatlikumi — «Ūdeņu lietošanas atļauja» un «Valsts statistikas pārskats Nr. 2 — ūdens». Uzskaitē un tās veidlapu aizpildīšana pašlaik vēl ir saistīta ar zināmām grūtībām. Tāpēc, lai vienotos par precīzu un pareizu uzskaites veikšanu, Latvijas Vides aizsardzības komitejas Preiļu nodaļa organizē seminārus no 8. līdz 10. decembrim.

Uz tiem obligāti jāierodas visu to organizāciju pārstāvjiem un individuāli katram, kuru rīcībā atrodas atsevišķa ūdens ņemšana (artēziskā aka) un (vai) ūdens novade neatkarīgi no ūdens daudzuma. Jāierodas arī to organizāciju pārstāvjiem, kuru izmantotais ūdens ir lielāks par 50 kubikmetriem dienā, kā arī slimnīcu, ķīmisko ūrītavu, laboratoriju, veļas mazgātavu, ķīmisko preču tirdzniecības bāzu un noliktavu pārstāvjiem. Ļoti gaidīsim arī pagastu vecākos, jo iespējams, ka 1994. gadā kadastrālā uzskaitē tiks veikta pagastu teritorijās.

Semināri minētajos datumos būs bezmaksas, bet 21., 22., 28. un 29. decembrī par papildus konsultācijām nāksies atvērt makus.

Gribas visiem atgādināt, ka saskaņā ar Latvijas Republikas likumu «Par grozījumiem un papildinājumiem Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā vides aizsardzības jautājumos» 65. pantā ir rakstīts: «Par dabas resursu vai to izmantošanas uzskaites noteiku-

mu pārkāpšanu (..) vai neatbilstošu ziņu sniegšanu vai nepamatotu atteikšanos sniegt ziņas par vides kvalitāti — uzliek naudas sodu no divsimtiem rubļiem līdz diviem tūkstošiem rubļiem».

Pēc mūsu datiem rajona teritorijā ir zināms daudzums neregistrētu urbumu un artēziskās akas arī individuālo personu rīcībā. Arī šos cilvēkus gaidām uz semināru, jo, neievērojot vajadzīgās ūdens aizsardzības prasības, var notikt apakšzemes horizontu piesārņošana, kas savukārt ietekmēs citu cilvēku veselību un materiālo stāvokli.

Semināru sākums katru dienu plkst. 10.00. Dalībnieki nosacīti ir sadalīti šādās grupās:

I grupa, 8. decembris — Līvānu pils., Turku, Jersikas, Rudzātu, Rožkalnu, Rožupes un Upmalas pagasti;

II grupa, 9. decembris — Preiļu pils., Pelēču, Rauniešu, Riebiņu, Saunas, Stabulnieku un Vārkavas pagasti;

III grupa, 10. decembris — Aglonas, Aizkalnes, Rušonas, Silajāņu, Galēnu un Upenieku pagasti.

Tāpat minētajā laikā gaidām visus attiecīgās pilsētas vai pagasta ūdens lietotājus ar pagasta vecāko priekšgalā. Šajos semināros varēsiet saņemt arī visu informāciju par nodokļu maksājumiem, pagājušā gada uzskaites datiem un citiem jūsu interesējošiem jautājumiem.

Mūsu adrese: Paulāna ielā 1 a, tel. 22810.

Valērijs Stūris,
valsts inspektors

Dōvona Latgolas skūlānim

Breineigu dōvonu Latgolas skūlu jaunotnei šymā mōceibu godā ir sagōdōjis Latgolā, Breižgola pogostā dzimušais, tagad Klīvlendē (ASV) dzīvojušais dramaturgs un režisors Arturs Rubenis.

Dramaturgs pēc ilgim svešatnī pavadeitim godim ir pabejis dziņtīnē nu jau treis reizes. Isadziļinōjūt skūlu teātra dzeivē, radzūt, ka pavysam nav latgaliskā vōrdā raksteitu lugu, dramaturgs zidōja leidzekļus sešu sovu lugu ispīšonai. Ar «Katōļu Dzeives» atbiļdeigōs sekretares Marutas Latkovskas svēteibu šōs ludzeņas ir īraudzejušas dīnas gaismu. Tōs ir sešas nu lugu krōjuma bārnim «Tykumeņi sudrabeņu vyzynoj» un saucās «Taisnu myžu nūdzeivōt», «Sūleits mokā nakreit», «Bezbaļš meklej baili», «Mōkuļkōlna piļš dōrguni», «Pats par sovu naudu dzēru»; «Es uzkōpu kaļņēnā».

Pyrmō nu šō krōjuma ludzeņom «Bōlta nōce bōrineite» ir izdūta «Katōļu Dzeives» literarō pīlykuma ūtrajā numurā.

Spēlēsim teātri! Teiši tagad, kod maizes šķēle ir palykusi plōnōka un degvīlas cenas čalušōs, naliģsim sev un myusu bārnim svātklus! Svātklus radeisim poši ar sovu dorbu. Varbyut šys ir tīši tys laiks, kod pylnā sporā atdzims kulturāli sabidriskō dzeive kotrā pogostā, kotrā skūlā.

Šōs ludzeņas varēs labi izmōtōt arī tī skūlōtōji un tōs skūlas, kurōs ir latgaļu vōlūdas, vēstures voi kul-

turvēstures stundes, kai losomū vīlu skūlānim latgališu vōlūdā.

Maņ ir utzycāts sadaleit šōs lugas vsom Latgolas skūlon. 1700 eksemplarus nūdūdu Preiļu rajona skūlu valdis priksādātōja vīneicai Dzintrai Šmukstei ar nūdūmu tōs centralizāti sadaleit vysom skūlom.

Autora vēlēšonōs beja, lai kotrā skūlā nūnōktu kaut desmit vīna nūsaukuma dorbi. Lai kotrs lūmas tālōtōjs jem rūkōs sovu grōmateņu, un dorbs varātu sōktīs. Muns īteikums: ja grōmateņu pītrykšt kotram aktīram, tod var sasadorbōt ar kaimiņu skūlom, jo ludzeņas ir pavysam sešas, un vysas reizē jau naīstudēs.

Lyudzu atsasaukt tūs skūlōtōjus, kuri īstudēs kaidu nu lugom šymā mōceibu godā.

Munā reiceibā ir pavysam naudaud A. Rubeņa praktiskūs rūkasgrōmotu «Skatuviskās lugas pamati» (pīzeimes par dramas teoriju un praksī). Grōmota veļteita Vladislava Lōča pīmiņai. Šōs grōmotas labprōt īdūtu cylvākim, kurim ir patīsa interese par šū tematu un vēlēšonōs dorbōtis arī režiņjā. Ja ir rodušīs kaidi vaicōjumi, varat uzraksteit arī pošam autoram. Arturs Rubenis, 14600, West Clifton Blvd. Lake Wood Cleveland OH 44107 USA.

Seikōka informācija Rēzeknes rajona Bēržgola pogosta muzejā.

Sarmīte Stīrāne,
skūlōtōja

Mums zudušais Zenons Zudāns

Tālu no dzimtā Silajāņu pagasta (ASV) aizsaules ceļos pirms 9 gadiem aizgāja ievērojamais latviešu tautības amerikāņu zinātnieks — fizikis, enerģētiķis, inženierzinātņu mehānikas speciālists, fizikas doktors — Zenons Zudāns.

Ceļš uz zinātnes virsotnēm Z. Zudānam bija ērkšķains, jo viņš bija trūcīgu vecāku dēls, augstāko izglītību viņam vajadzēja pabeigt kara laikā, bet tālāk izglīties bez jebkāda savējo materiāla un morālā atbalsta pēckara gados svešumā. Tomēr visas grūtības pārvarēt palīdzēja viņa neapšaubāmi izcilā apdāvinātība, kā arī neparastā centība, neatlaidība, mērķtiecība.

Z. Zudāns dzimis 1918. gada 27. jūlijā Silajāņu pagasta Ornišos zemnieku Aloiza un Annas Zudāņu ģimenē (trīs dēli un trīs meitas).

No 1926. līdz 1933. gadam Z. Zudāns mācījās Silajāņu pagasta 6 klašu pamatskolā, bet no 1933. līdz 1938. gadam — Rēzeknes valsts ģimnāzijā, kur viņš visus gadus savā ģimnāzijā bija pirmais skolēns kā mācībās, tā uzcītībā un uzvedībā.

Tā kā vecāki maz varēja Zenonam palīdzēt materiālajā ziņā, tad iztikas līdzekļus ģimnāzijas laikā viņam nācās pelnīt galvenokārt pašam, vasarā strādājot gan fizisku, gan kanceloju darbu. Latvijas valsts vēstures arhīvā Izglītības ministrijas fondā glabājas Z. Zudāna personīgā lieta no laika, kad viņš strādāja par kanceloju darbinieku Izglītības ministrijas sistēmā. No Z. Zudāna personīgās lietas uzņemam gan par viņa grūtājiem materiālajiem apstākļiem, gan viņa raksturojumu. Z. Zudāns 1937. gada 7. jūnijā savā iesniegumā Tautskolu direktorijai lūdz viņu pieņemt par kanceloju darbinieku Rēzeknes apriņķa II iecirkņa pamatskolu inspekcijā no 1937. gada 15. jūnija līdz 1. septembrim un pamato savu lūgumu: «Atrodos grūtos materiālos apstākļos un tāpēc esmu spiests pa vasaras brīvlaiku meklēt nodarbošanos, lai varētu sagādāt līdzekļus ģimnāzijas kursa nobeigšanai.»

Rēzeknes valsts ģimnāzijas direktors Staņislavs Jaudzems uz Z. Zudāna iesnieguma uzrakstījis savu atbalstu ar īsu viņa raksturojumu: «II klases skolnieka Zenona Zudāna lūgumu atbalstu. Sniedzu par viņu šādas ziņas: ļoti labs au-

dzēknis, mācībās pirmais skolēns visā ģimnāzijā, ļoti kārtīgs un apzinīgs darbā, ļoti trūcīgs.» Un tā ar Izglītības ministrijas Skolu departamenta direktora lēmumu Z. Zudāns uz trim mēnešiem, skaitot ar 1. jūniju, tika pieņemts Tautskolu direktijas Rēzeknes apriņķa II iecirkņa pamatskolu inspektora kancelejā par rezerves darbinieku.

1938. gadā Z. Zudāns iestājās Latvijas Universitātes Mehānikas fakultātes elektrotehnikas nodaļā, kuru beidza 1942. gadā ar inženiera elektriķa diplomu, izejot praksī Kēguma elektrostacijā.

Pēc tam viņš strādāja par inženieri lielākajā Liepājas rūpniecības uzņēmumā — Liepājas Kara ostas darbnīcās, bet vēlāk kā radošs, ar izgudrotāja spējām apveltīts cilvēks tika pieņemts par zinātnisko līdzstrādnieku Saimnieciskās racionalizācijas institūtā Rīgā.

1944. gada rudenī, tuvojoties otrajai padomju okupācijai, Z. Zudāns šķīrās no dzimtenes. Viņš strādāja par inženieri vispirms Vācijā, tad Brazīlijā, bet 1958. gadā pārcēlās uz ASV.

1966. gadā viņš beidza Pensilvānijas universitātes (Filadelfijā, ASV) aspirantūru ar fizikas doktora grādu inženierzinātņu mehānikas specialitātē un tika pieņemts darbā Franklina institūtā (Filadelfijā) par mehānikas un kodolenerģētiķas nodaļas vadītāju, kur strādāja līdz savai nāvei.

Z. Zudānam ir vairāki izgudrojumi un virkne zinātnisko publikāciju, kam būtu vērtīgas īpašas raksts pēc plašākas informācijas ievākšanas.

Z. Zudāns mira 1983. gada 10. oktobrī ar ļaundabīgo galvas smadzeņu audzēju Rietumu Česteras pilsētā (netālu no Filadelfijas), kur viņš dzīvoja. Tēva pēdās iet Z. Zudāna vecākais dēls Jānis, kurš strādā tajā pašā institūtā, kur strādāja viņa tēvs.

Fašistiskās Vācijas un komunistiskās Padomju Savienības izraisītā otrā pasaules kara dēļ latviešu tauta zaudēja daudz radošās inteligēnces, tajā skaitā tādu talantu kā Z. Zudāns.

A. Anspaks

Rudzīšu māmuļas recepte

Eleonoras Rudzītes mājas aptieciņā īpašu medikamentu nav, un tomēr viņa prot palīdzēt daudzām jo daudzām cilvēkiem. Tautas dziedniece pacientus ārstē, izmantojot bagāto pieredzi, kas mantota pašas dzimtā. Lauku dakterīte, kā Rudzītes kundzi bieži vien dēvē vietējie ļaudis, dzīvo netālu no Kārsavas «Novosilkos». Radi, daudzi bijušie pacienti un draugi viņu nesen sveica 80 gadu jubilejā.

Ilgus gadus darīti dažādi darbi kolhozā, nerimīgi iets mājas solis. Vārdu sakot, parasts lauku sievietes mūžs. Vai tikai? Visu šo laiku sirmā māmuļa ir centusies izziņāt tautas medicīnas gudrības, dzīvodama līdzī vietējo ļaužu priekiem un bēdām, palīdzējusi sasirgušajiem atgūt možumu un spēkus. Kopš neatminamiem laikiem Eleonoras dzimtā bijuši tautas dziednieki: viņas vecvectēvs, vectēvs, tēvs. Visi viņi plašā apkaimē cieniņi kā prasmīgi manuālās terapijas meistari vai, kā tautā saka — kaulu ievilcēji. Ārstējuši lūzumus un mežģījumus, palīdzējuši novērst citas kaites. «Arī mans spēks ir manās rokās,» saka sirmā māmuļa, rādot sastrādātās plaukstas. «Protams, ļoti labi jāpārzina kaulu locītavu uzbūve, viss cilvēka organisms. Un vēl kas īpaši jāielāgo — jāmāk «ieiet» mazā pacienta rēpestos un pieauguša cilvēka dvēselē.» Tāpēc palīdzību «Novosilkos» meklē ne tikai Ludzas rajona iedzīvotāji.

Kam gan patīk likties slimnīcā, piemēram, izmežģītas potītes dēļ? Bet Rudzīšu māmuļa bieži vien prot atrīvēt pacientu no sāpēm itin vienkārši. Viņa uzskata, ka vecākiem cilvēkiem locītavas bieži sāpēt arī tamdēļ, ka ar laiku kauli izejot no savām «gultnēm». To viegli var novērst, ja kaite nav ielaista. Laikam ritot, kauli deformējas. Tad jau ir daudz grūtāk slimniekam palīdzēt. «Kauliņu ieliec savā vietā, bet tas, ja pacients neielāgo manis ieteikto dzīves režīmu, bieži vien atkal izlec no «epģēm». Tādās reizēs jau nepieciešama ij roku prasme, ij strupāks vārds. Pacientam jāapzinās, ko viņš var atļauties un no kā ir jāatsakās uz ilgāku laiku vai arī pavīsam.»

LETA

TELEVĪZIJAS PROGRAMMA

Piektdiena, 4. decembris

LATVIJAS TV I
18.00 Ziņas. 18.15 Tikšanās Kamīna zālē. 19.00 Koncerts. 19.10 Globuss. 19.35 Valdības viedoklis. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.10 Spēlmaņu cilts. 21.45 F.Šillers. Valenšteins. TV izrāde.

LATVIJAS TV II
17.00 BBC World Service. 17.30 Ēterā - Vidzemes TV. 18.00 Ziņas. 18.10 Lielbritānija.

OSTANKINAS TV
18.50 Brīnumu lauks. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.40 Monso ielejas liķi. Mākslas filma. 22.10 Skatiens un citas programmas piedāvā...

KRIEVIJAS TV
7.00 Vēstis. 7.25 Lietišķu cilvēku laiks. 8.00 Dok. filma. 9.00 Zelta pieši. 9.30 Krievijas enciklopēdija. 10.30 Tēma ar variācijām. 11.00 Santabarbara. 108. sērija. 11.50 Vaļasbrīdis. 12.05 Reportāžas no NATO. 12.35 Informaīvi komerciāla programma. 12.40 Zemniecības jautājumi. 13.00 Vēstis. 15.00 TV birža. 15.30 Studija Rost. 16.00 Ziņas bērniem. 16.15 Un tomēr es ticu... 16.45 Trests M. 17.00 Avoti. 17.30 Kongresa dienasgrāmata. 17.45 V.Disnejs -

piektdienās. Suns Čips. 1. sērija. 18.45 Svētki katru dienu. 19.00 Vēstis. 19.25 Kas reiz samelojās... Mākslas filma. 21.00 VII KF tautas deputātu kongress. 22.00 Vēstis. 22.25 Sporta karuselis. 22.30 VII KF tautas deputātu kongress.

Sestdiena, 5. decembris

LATVIJAS TV I
8.45 Kristīgā pasaule. 9.00 No TV videofondiem. 9.45 Kārumnieks. 10.00 Kamanīņu sports sievietēm. 11.30 Sniegbaltīte un septiņi rūķi. Izrāde. 12.40 Pieturiet! 13.25 Koncerts. 13.35 Globuss. 14.00 Kamanīņu sports. 15.30 Bordertauna. 13. un 14. sērija. 16.15 Koncerts maniem draugiem. 16.45 Latgales laikgrāmata. 17.45 Opera un balets - pie mums un pasaulē. 18.15 Uzmini nu! 19.15 Dzīve tuvplānā. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.10 Katru sestdienu - Tonis. 21.25 Savai zemei. 22.10 Aija. Mākslas filma. 2. sērija.

OSTANKINAS TV
8.00 Maratons-15 - mazuļiem. 8.25 Bumerangs. 8.55 Autogrāfs - sestdienā. 9.25 Medicīna - tev. 10.05 Tehnodroms. 10.15 Grāmatu pasaule. 10.55 Lieta. 11.25 Mācīsimies angļu valodu! 4. nod. 11.50 New life -

Atmoda. 13.50 Runāsim vāciski! 9. nod. 14.10 Mult. filma. 14.20 Aviācijas zinātne un debesis. 15.00 Vampirēns Drakulito. Mult. filma. 15.20 Dzīvnieku pasaulē. 17.10 Laimīgs gadījums. 18.10 Plumbums jeb Bistamā rotaļa. Mākslas filma. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.40 Kas? Kur? Kad? 21.45 O.Kvašas radošais vakars. 23.00 Ziņas. 23.25 Izklaidējoša programma.

KRIEVIJAS TV
7.00 Vēstis. 7.20 Basketbola apskats. 7.50 Mult. filma. 8.00 V. Bobrova 70. dzimšanas dienai veltīts raidījums. 8.30 Programma 03. 9.00 Plus vienpadsmit. 10.15 Kā mēs dzīvosim? 11.00 Trauksmainā laika hronika. 1. un 2. sērija. 12.25 Japānas mult. filma. 13. sērija. 12.40 Zemniecības jautājums. 13.00 Vēstis. 13.20 Piligrims. 14.05 Burda Moden piedāvā... 14.35 Kinokamera pēta pagātni. 15.50 Reportieris. 16.05 Futbols bez robežām. 17.00 Zelta pieši. 17.30 Kongresa dienasgrāmata. 17.45 Ar bērnu muti. 18.15 Izklaidējoša programma Maskas. 18.45 Svētki katru dienu. 19.00 Vēstis. 19.20 Sieviete ar cepuri. Mākslas filma. 20.50 Grupa Ļube. 21.00 VII KF tautas deputātu kongress. 22.00 Vēstis. 22.25 Sporta karuselis. 22.30 VII KF tautas depu-

tātu kongress. 23.35 Asorti. 0.05 Programma A. 0.35 Ad libitum.

LATGALES TV
16.00 Reģions. 16.20 Latgales ziņas. 16.40 Sludinājumi. 16.45 Latgales ziņas (krievu val.).

Svētdiena, 6. decembris

LATVIJAS TV I
9.00 Skan Valmieras ērģeles. 9.35 Dvēselīti, atgriezies! 9.50 Programma nedzirdīgajiem. 10.00 Kamanīņu sports vīriešiem. 12.30 Skabargas rīta pielikums. 12.45 Skabargas spēle ar iepazīšanos Džungļi. 13.45 Koncerts. 14.00 Es ticu... 14.30 Reģionālās TV piedāvā... 15.00 Sporta deju konkurss. 16.00 Ibsena motīvs. TV filma. 16.15 Vēstures mirkļi. 17.15 Kristīgās kultūras programma. 18.00 Satikšanās mūzikā. 18.45 Mākslas pasaulē. 19.15 Skabarga. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.15 Mūsu kinonedēja. 20.30 Panorāma. 21.20 Mult. filma pieaugušajiem. 21.30 Mikrofona TV vakars.

OSTANKINAS TV
7.45 Mākslas vingrošana. 8.30 Rīta agrumā. 9.00 Kamēr visi mājās. 9.30 Rīta zvaigzne. 10.20 To jūs varat. 11.00 Melnā skaistulīša piedzīvojumi. 11.25 50/50. 12.25 Mult. filma. 12.35 Kusto komandas zemūdens

odiseja. Dok. filma. 13.25 Nams Volhonkas ielā. TV filma. 14.00 Ziņas. 14.20 Dialogs tiešajā pārraidē. 15.00 Ceļotāju klubs. 15.50 Amatniecība. 16.00 Starptautiskā programma Panorāma. 16.40 TV locis. 16.55 V.Disnejs piedāvā... 17.45 Ziņas. 18.00 Lieliskais septiņnieks. 19.00 Sudraba pusmēness. Starptautisks festivāls. 19.15 Trocka noslepkavošana. Mākslas filma. 21.00 Nedējas notikumu apskats. 21.45 Sportiska nedējas nogale. 22.00 Lielā pastaiga.

KRIEVIJAS TV
8.00 Sporta pasaule firmas Gillette skatījumā. 8.30 Folklorā. 9.00 Mūsu dārz. 9.30 Leļļu filma. 10.00 Re, kur viņi... 10.30 Ja gribat - ticiet... 11.00 Trauksmainā hronika. 3. un 4. filma. 12.20 Mult. filmas. 12.40 Zemniecības jautājums. 13.00 Vēstis. 13.20 Neiznīcināt... 13.35 Pirmo reizi... Angļu prēmija - krievu romānam. 14.05 Jevģenijijs Martinovs. 15.05 V.Pozners un F.Donahju. 15.35 Baltā vārna. 16.20 Soļi. 17.00 Starptautiskais A.Čehova teātru festivāls. 18.10 S.Namina centrs piedāvā... 18.45 Svētki katru dienu. 19.00 Vēstis. 19.20 Sabotāža. Mākslas filma. 21.00 Strēlnieku zvaigznājs. Dok. filma. 22.00 Vēstis. 22.25 Sporta karuselis. 22.30 S.Namina centra naktsklubs.

Ārsta padomi

Kašķis

ir lipīga ādas slimība, ko izraisa kašķa ērce. Ar kašķi inficējas, nākot ciešā kontaktā ar slimu cilvēku vai arī ar inficētiem priekšmetiem, piemēram, grāmatām, gultas veļu, dvieļiem, rotaļlietām.

Kašķa ērce uz priekšmetiem optimālos apstākļos pie 12-14 grādu temperatūras un 90% gaisa mitruma dzīvo līdz 14 dienām, bet parasti 5 dienas.

60 grādu temperatūrā kašķa ērce aiziet bojā stundas laikā. Ērces un tās kāpuri nobeidzas uzreiz vārot, gludinot drēbes ar karstu gludekli, kā arī ārpur cilvēka organismā, ja temperatūra zemāka par 0.

Kašķa ērces oļiņi ir izturīgi pret dezinficējošiem šķīdumiem.

Kašķa inkubācijas periods ilgst no vienas līdz 4-6 nedēļām un tas ir atkarīgs no kašķa ērcu daudzuma, kas nokļūst uz ādas, kā arī no slimnieka tīrības.

Galvenie simptomi:

- 1) ādas nieze, kas pastiprinās vakarā un naktī,
- 2) sīki izsitumi uz ādas, kuru virspusē veidojas asiņainas krevelītes un nātrenes tipa izsitumi pēc kasišanās,
- 3) visvairāk izsitumi ir uz rokām pirkstu starpās, ap plaukstu locītavām un augš un apakšdelmiem, uz stībiem, krūtīm, vēdera, krūšu kurvja sānu virsmām, jostas krustu rajonā, uz sēdvietas, vīriešiem arī uz dzimumorgānu ādas.

Sakasījumi veicina strutainu infekciju.

Ārstēšana

Kašķi ārstē ar 33% sēra ziedi vai 2% benzilbenzoāta suspensiju, kā arī ar citiem medikamentiem, taču jāievēro princips, ka pēc ārstēšanās slimnieks drīkst vilkt tikai tīras dezinficētas drēbes. Ja šis noteikums netiks pedantiski ievērots, var inficēties atkārtoti, jo kašķa ērce un tās oļiņi saglabājas drēbēs līdz divām nedēļām.

Vislabāk drēbes un gultas veļu

dezinficēt dezkamerā. Bieži vien to nevar izdarīt dažādu iemeslu dēļ, tāpēc veļas un apģērba dezinficiju jāveic mājās apstākļos. Dvieļi, palagi, apkšveļa ir jāmazgā, jāvāra, jāgludina. Virsdrēbes, vilnas segas u.c. gludina ar karstu gludekli no abām pusēm caur mitru drānu, sevišķu vērību pievēršot kabatām un aprocēm.

Virsdrebes, ko nevar mazgāt un gludināt, (ādas, mākslīgās ādas, kažokādas, zamšs un sintētika), jāizkar vēsā vietā, tos nedrīkst vilkt mugurā divas nedēļas.

Plastmasas rotaļlietas jāmazgā ar veļas pulveri. Mīkstās rotaļlietas un grāmatas nedrīkst lietot vienu nedēļu, tās jāieliek celofāna maisā. Šāda drēbju un priekšmetu dezinfekcija mājās apstākļos pasargās no slimības atkārtotības. Slims cilvēks ģimenē, skolā un darbā ir bīstams apkārtējiem, jo var aplīpināt ar kašķi savas ģimenes locekļus un kolēģus, tādēļ slimnieka kontaktpersona jāapskata katru nedēļu.

Latvijā kašķa gadījumu skaits pieaug, tādēļ visos niezošu izsitumu parādīšanās gadījumos nekavējoties jāgriežas pie ārsta, lai pasargātu savu ģimeni un līdzpersonas no inficēšanās ar kašķi. Ārsta norādījumi jāizpilda akurāti. Tas pasargās no kašķa recidīva un daudziem nepatīkamiem, mokošiem brīžiem.

Irēna Sjuclilova,
lipīgo un seksuāli transmisīvo slimību profilakses centra ārste

Izsargāsimies no trihinelozes

Iespēja saslimt ar šo slimību pastāv vienmēr, bet it sevišķi tad, kad sākusies medību sezona un trihinelozes ierosinātāji atklāti mednieku atšauto meža dzīvnieku (mežacūku) gaļā.

Ar šo slimību sasirgst cilvēki, kuri lietojuši uzturā ar parazītu inficēto gaļu. Pastāv viedoklis, ka ļabi termiski apstrādāta gaļa pa-

sargā no inficēšanās. Tas ir absolūti nepareizs uzskats.

Visi saslimšanas simptomi saistīti ar slimības ierosinātāja savairošanās organismā, jo pa asinīm tas izplatās pa visu organismu. Trihinelas, nokļūstot cilvēka organismā, pēc 8 diennaktīm sāk vairoties, izdalot līdz pat 10000 kāpuru. Ciest no tiem var jebkuri orgāni un sistēmas (nieres, aknas, sirds, acis, galvas smadzenes u.c.) Saslimšanas sākumā parādās paaugstināta temperatūra, galvas sāpes, nespēks, vēlāk drudzis, sejas tūska, caureja u.c.

Inkubācijas periods, kad cilvēks no inficēšanās sākuma līdz pirmajam saslimšanas pazīmēm jūtas vesels, ilgst no 5 līdz 30 dienām.

Ar trihinelozī slimo arī mājdzīvnieki, kuri lietojuši inficētu gaļu. Piemēram, pagājušajā gadā ar šo slimību saslima ģimene, kuras mājas cūka bija apēdusi slimu ezi, bet savukārt cūkgaļu lietoja cilvēki.

Tagad par to, kā slimību novērst. Ikviena mednieks tiek brīdināts par slimības profilakses jautājumiem. Pastāv noteikums: pēc meža zvēra atšaušanas veterinārajā laboratorijā jāiesūta šo zvēru mēles sakne, starpribu muskulatūra, diafragma un līdz pārbaudes rezultātu saņemšanai gaļu uzturā nedrīkst lietot. Ja gaļā tiek atrasta trihineloze, šī gaļa jāsadedzina.

Tomēr īstenība notiek pavisam citādi — līdz pārbaudes rezultātu saņemšanai gaļu lieto uzturā, ar to cieņā tuviniekus un paziņas. Līdz ar to mednieks pakļauj briesmām savu un citu veselību.

Atgādinām, ka slimie dzīvnieki nav ārstējami. Medicīnā lieto importa preparātu tiabendazolu, bet kā šodien ir ar medikamentiem, visiem skaidri zināms. Tāpēc labāk gaļu pārbaudīt laboratorijā nekā slimot un mocīties visu mūžu.

H.Čodore,
veterinārās laboratorijas vadītāja

LĒTI PĀRDOD
ārzemēs ražotas dažādu šķirņu šokolādes. Lielākam pasūtījumam paredzētas maksas atlaides. Zvanīt 43292 vakaros.

SIA firmas «AVJ & Co» veikalā Preiļos, Pļaviņu ielā 6 ir pārdošanā šķīstošā kafija — 185 rbļ., indiešu tēja — 230 rbļ., plašā izvēlē trikotāžas izstrādājumi.

Latvijas — Vācijas kopuzņēmums «LINDA»
iepērk no organizācijām un privātpersonām papīrmalku:
 bērzs — diametrs no 6 līdz 18 cm, garums 3 m, cena 20\$ par vienu kubikmetru;
 priede — diametrs no 8 līdz 14 cm, garums 3 m, cena 20\$ par vienu kubikmetru.
Pieņem Aglonas stacijā (tel. 65121), Rēzeknē (tel. 72121).

Pārdod

vienistabas dzīvokli ar saimniecības ēkām Kastīrē. Zvanīt 44372;
* * *
iesāktu jaunbūvi ar materiāliem. Tel. 44372;
* * *
govu. Tel. 44020;
* * *
jaunu krāsu televizoru (PAL, SEKAM).Tel. 58495;
* * *
jaunu T-40 AM. Tālrūnis 23113;
* * *
vai MAINA pret automobili traktoru T-74 izjauktā veidā. Zvanīt 23563.

Dažādi

Vientuļš vecs cilvēks steidzīgi meklē apgādnieku līdz mūža galam, vēlams latviešu ģimeni ar savu tehniku, tādū, kas ņemtu jaunsaimecību. Mājas ir labā kārtībā. Tuvākas ziņas pa tālrūni 18222.

Выражаем глубокое соболезнование Михайлову Николаю в связи со смертью ОЦА.
Коллектив Ливанского газового хозяйства

Tas visskumjākais brīdis, kad mātes sirds Uz mūžu mūžiem pārtrūkst un stājas, Tad zvaigznes pie debesīm asarās mirkst Un tumšas kā klajums kļūst mūsu mājās. Skumju brīdī esam kopā ar Silvu Podnieci, MĀMULU smiltājā aizvadot. Līvānu eksperimentālā māju būves kombināta administrācija un arodkomiteja

1992. gada 11. decembrī plkst. 10.00 Aglonas tautas namā notiks

pagasta lauksaimniecības biedrības dibināšanas sapulce.

Aicināti piedalīties Aglonas pagasta lauksaimnieki, iestāžu, organizāciju, uzņēmumu pārstāvji un visi ieinteresētie.

Pagasta valde un iniciatīvas grupa

Un galu galā — kas ir mūžs? Viens dzīpārs laika likteppūrā, Viens mirklis, un jau vēsums pūš

No neatgriežamības jūras. Sērojam kopā ar Antonīnu Valaini, guldot viņas DĒLU zemes klēpī. Aglonas pagasta valde

Nāve izņēma tev darbu no rokām Un uz aizsaulas pagalmiem aizveda līdz. Kāds nu stindzinošs klusums pār ābelēm tavām, Kuras noliektām galvām atvadas māj. K.Apskrūma Dalām bēdu smagumu ar Silvu, Jāni un Arvīdu, izvadot MĀMULU smiltājā. Līvānu pilsētas TDP un valde

Vislabākā dāvāna svētkos — apsveikums avīzē!
Ja Jūs gribat apsveikt Ziemassvētkos un Jaungadā paziņas, radus un draugus, bet uzņēmumi, iestādes un organizācijas — savus kolektīvus, vislabāk to izdarīt, izmantojot rajona laikrakstu «Novadnieks».
Līdz 15. decembrim redakcija pieņem Ziemassvētku un Jaungada apsveikumus ar 50 procentu atlaidi!
Apsveikumus publicēšanai «Novadniekā» pieņem redakcijas grāmatvedībā katru dienu, izņemot sestdienas un svētdienas, no plkst. 10.00 līdz 12.00 un no plkst. 14.00 līdz 17.00.
Tel. 22305.

NOVADNIEKS

Izdod Preiļu rajona pašvaldības uzņēmums «Novadnieks»
REDAKTORS PĒTERIS PĪZELIS
Laikraksts iznāk kopš 1950. gada 29. marta.
REDAKCIJAS ADRESE: LV-5301, Preiļos, Aglonas ielā 1.
P22059, 22305, 21759, 22154, 21996, 21985.
PASŪTĪJUMA INDEKSS 68169.
Reģistrācijas apliecība № 1018.
Iespēsts Daugavpils tipogrāfijā Daugavpilī, Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. 1 iespiedloksne.
Metiens 6021 eksemplāri. Pas. №